

Felâton Bey

Karakter Kendini aldığı eğitimlerden ötürü çok bilgili, kültürlü gören Felâton Bey oldukça özenti biri olarak karşımıza çıkar. Kendisinin güzel kadınlarla yaşadığı kısa vadeli ilişkiler hep çıkara dayanmaktadır. Babasından kalan mirası sevgilisi Matmazel Polini ile kumar ve eğlencede bitirmiştir. Herkesçe bilinen bilgilerden bile mahrum, ahlaksız, mirasyedi, saygısız, çapkın, müsrif, tembel, çıkarıcı adeta ne kadar olumsuzluk varsa hepsini karakterinde toplamış alafranga züppe biridir. Batılılaşmayı şeklen yaşadığı için iç dünyasını yoz ve cahildir, genel olarak taklide dayalı bir hayatı vardır.

Aktiviteler Felâton Bey haftanın altı gününü gezinti yerlerinde dolaşıp sonra dinlenerek gün geçiren sadece Çarşamba günleri işe giden tembel biridir. Kendisi Beyoğlu sokaklarına gezmeyi, moda resimlerini inceleyip onlardaki kombileri düşünüp kendisine alışveriş yapmayı da çok sever. Daha çok eğlence mekânlarında para harcayarak zaman geçiren Felâton Bey'in hayatı bir şey yapmadan boş geçmektedir. Felâton Bey tiyatro izlemeye de giderdi fakat bu izlenice kültür içerikli değil sadece localarda kadınlarla tanışmak için kendisinin yarattığı fırsattır. İngiliz dostlarına büyük önem veren Felâton Bey için akşamları Ziklaslar'a gitmek de belli bir etkinliktir.

Paraleller Rakım Efendinin olumlu yönlerini ortaya çıkaran sorumsuz, hayatı eğlenceye vuran bir tip olarak karşımıza çıkan Felâton Bey, bir insanda olması gereken pek çok değeri taşımadığı için sonu kendisi adına mutsuz bitiyor. Felâton Beyi Rezaizade Mahmut Ekrem'in Araba Sevdası(1989) adlı eserindeki züppe tipindeki Bihruz Bey ile benzer özelliklerde görebiliyoruz, o da tıpkı Felâton Bey gibi mirasyedi, Fransızca tutkusu olan, gösteriş meraklısı, kadın düşüncesi yoğun ve sonunda farklı bir şehre gitmesiyle bize bunu açıkça gösterir. Yine Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Şıpsevdi(1946) isimli romanındaki Meftun karakteri de Felâton Bey'i okuyunca gözümüzde canlanır. Tıpkı onu gibi alafrangalığın aşırı etkisinde kalmış, Batıyı taklit ederek sorumsuzca yaşaması bize Felâton Bey'i anımsatır. Tanzimat döneminin pek çok eserinde bu tarz iki zıt tipe rastlamak mümkündür.

ÖRNEK ANILAR

Alafranga Züppe Felâton Bey tam bir alafranga züppe tipine sahiptir. Milli kültüründen uzaklaşmış, söyleminde bol bol yabancı kelimeler kullanmaya gayret eden, görünüşe, giyim-kuşama olan düşkünlüğü ile kendisi tam bir gösteriş tutkunudur. Felâton Bey Avrupa hayranıdır, batılılar gibi yaşamaya pek heveslidir, ancak bu konuda tek yapabildiği cümlelerinin arasına Fransızca kelimeler sıkıştırmak ve dergilerdeki kıyafet düzenini yaratana kadar moda giysilerle Beyoğlunda gezmektir. Felâton Bey çok sığ derin felsefi düşünceleri olmayan bir kişiliktir. O, elenerek gününü gün etme derdinde bir gençtir. Hayattaki tek gayesi alafrangalaşmaktır; ama bunu da doru idrak edemeyip komik duruma düşerek yabancılaşır. Hayatı tamamen belli özentilikler üzerine kurulu yaşar. Misal kıskançlığı Şark'a ait bir olgu olarak gördüğü için sevgilisini kıskanmayarak Rakım Efendi'ye ısrarla tanıştırmak istedi. Oysa Rakım Efendi'ye göre erkek sevdiği kadını kıskanmalıdır. Rakım müsaade ederseniz istemem deyince Felâton Bey ona: "Peh! Adam sen de. Hâlâ kaba Türklük ediyorsun be! Alafrangada öyle şeyler var mıdır?" diyerek, kendini beğenmiş bir tavır sergiler.

Tembel Felâton Bey tembel de biridir zira roman boyunca birkaç saat dışında çalıştığını görmeyiz. Haftada birkaç saat işe giderek memuriyetin o dönem algısının ne kadar başıboş olduğunu yansıtır. Miras ile geçinmeyi planlayan Felâton Bey için memuriyet ciddiyetsiz bir iştir. Haftanın altı gününü gezer sonra dinlenir ve sadece Çarşamba günü daireye bir hafta boyunca yaşadıklarını oradakilere anlatmak için öyle bir uğrayan tembel bir memurdan devlet ne fayda gelebilir.

Cahil/Bilgisiz Felâton Bey'in bilgileri sadece bilmiş görünmekten ibarettir. Kendisi günlerin uzayıp kılmasını kış günlerinin bulutlu geçmesine bağlayacak kadar bilgisiz biridir. Yeni çıkan eserlere olan merakı ise okumaktan ziyade onları güzelce ciltletip üzerine adının Türkçe (Eflatun) ve Fransızcadaki (Platon) ilk harfleri olan elif(I) ve p harflerini yazdıktan sonra kitaplığa güzelce yerleştirmekten öte gitmez, tiyatro dahi onun için bir şey ifade etmez. Fakat tüm bunlara rağmen kendini bilgili ve akıllı görmekten geri kalmaz.

Çapkın Felâton Bey özenti bir adam olarak kadınlardan çok hoşlanır ve edebi pek yerinde bir adam olmadığı için de genellikle kadınlara sarkıntılık eder. Polini adında metresi varken misafir olarak yemeğe gittiği Ziklasların evinde hizmetçiye de asılır, kadını kucaklarken mutfakta mayonezi yere saçar ve kaçır. Daha sonraki ziyarette Bayan Ziklas'a sarktığı için de üstü kapalı kovulur. Çok çapkın, hovarda, başıboş bir adam olan Felâton Bey ancak parasız kaldığında ne yaptığının farkına varır.

Müsrif Felâton Bey genellikle başını sonunu düşünmeden hareket ettiği için sorumsuz bir yaşantı sergiler. İşleri bu nedenle yolunda gitmez, çocukça davranır. O kadar müsrif bir adamdır ki uyarılmasına rağmen kendisini aslında sevmeyen Fransız bir aktris uğruna tüm servetini harcar. Bu yaşadıkları da onun hayatı boyunca alay ve eleştiri konusu olmasına neden olur. Felâton Bey'in kumar oynaması ve çok para harcaması

üzerine Rakım Bey uyarıda bulunur: “İyi olur, ama birader, ben kendim için değil, hâlâ sizin için bile israfın bu derecesini hayırlı görmüyorum.” Hayatı zevk ve eğlence sanan Felâtun Bey oldukça müsrif bir kişilik sergiler.

Aylak/Geleceğini Düşünmeyen Felâtun Bey’in, yarım yamalak bilgilerinden dolayı, tartışmaların sonunda cahilliğinin ortaya çıkması onun gerçekte tam bir “batılı salon adamı” olmamasına bağlıdır. Rakım Bey ile sohbetlerinde onu küçümseyen bir tavırla “İş, iş, işBu kadar iş ne?....Biraz da kazandıklarını yemeye bak” diyerek Rakım’ı harekete geçirmeye çalışır ama bir işe yaramaz zevk, sefa, eğlence ve kadın düşkünü olmayan biri için Felâtun Bey’in cümleleri Rakım Efendi’ye boş gelir. Aylak birinin sonunu düşünmesi zaten beklenemez olduğundan Felâtun Bey’in mutsuz olması, terkedilmesi, parasız kalması beklenen bir gerçeklikti; kendini öyle yükseklerde bir artistin peşinde öylesine de mutlu görüyordu ki geleceğini göremedi.